

Valmistelijat: kunnanjohtaja Noora Pajari ja talouspäällikkö Kari Auvinen

Talousarvioraamilla on tarkoitus varmistaa kuntastrategian tavoitteiden toteutuminen kunnan talouden ja toiminnan suunnittelussa sekä vuoden 2027 osalta että myös pidemmän aikavälin talouskehitystä tarkastellen. Vuoden 2027 talousarvioraamia on valmisteltu kunnan johtoryhmän, palvelualueiden ja talouspalveluiden yhteisvalmisteluna maaliskuusta 2026 lukien.

Käyttötalouden osalta jokaisen palvelualuejohtajan kanssa on käyty valmistelupalaverit, joiden yhteydessä on listattu merkittävimmät toiminnalliset ja taloudelliset muutostarpeet. Valmistelun pohjatiedoksi on samalla pystytty ottamaan huomioon kesäkuun kunnanvaltuustolle esitettävän vuoden 2026 muutostalousarvion mukaiset toimintakulujen ja toimintatuottojen tasot.

Henkilöstökulujen osalta raamivalmistelussa on otettu huomioon kunta-alan nykyisten sopimuskorotusten vaikutus alkuvuoteen 2028 asti ja tämän jälkeenkin 2 % vuotuinen sopimuskasvuvaraus. Palvelu- ja tarvikeostoihin on tehty vuosittaiset +1,5 % indeksitarkistukset ja toimintatuottoihin (pl. avustustuotot) 1 % indeksitarkistukset.

Vuosien 2027-2029 investointiohjelman suunnittelusta on vastannut yhdyskunnan palvelualue päivittämällä edellisen taloussuunnitelman valmistelukierroksen yhteydessä koottua 10 vuoden investointiohjelmanäkymää.

Vero- ja valtionosuustuottojen osalta valmistelu perustuu toukokuun alussa saatuihin Kuntaliiton ennusteisiin. Verotulojen osalta pitkittynyt taantuma on yhä heikentänyt kuntien vuosien 2026-2027 verotuloennustetta aiemmasta helmikuun alun verotuloennusteesta. Kuntaliiton valtionosuusarvio koskee vain vuotta 2027 ja se perustuu maan hallituksen kehysriihilinjauksiin ja myös valtionosuusarvio vuodelle 2027 alenee kuluvan vuoden tasosta.

Rahoituserien osalta valmistelussa on otettu huomioon viimeisimmät markkinakorkoennusteet sekä muut arvioidut muutokset kunnan rahoitustuotoissa ja -kuluissa.

Tavoitteena on osoittaa pidemmän aikavälin linjaus kestäväälle kuntataloudelle. Sekä nykyinen vuoden 2026 talousarvio että taloussuunnitelmavuodet 2027-2029 ovat toiminnalliselta tulokseltaan raskaasti alijäämäisiä, kun otetaan huomioon keväällä 2026 esitettävän muutostalousarvion vaikutukset toimintakulupohjaan ja vain välttämättömin osa palvelualueittaisissa raamineuvotteluissa esitetyistä lisärahoitusta vaativista teemoista. Tämä näkymä yhdistettynä toukokuussa saatuihin tietoihin vero- ja valtionosuuspohjan heikennyksistä ja epävarmasta talouskasvun ajankohdasta tarkoittaa kokonaistalouden merkittävää heikkenemistä, sillä vuosittainen toiminnallinen tulos jäisi keskimäärin 5-6 milj. € negatiiviseksi.

Uuden kuntastrategian mukaan Lempäälä varmistaa kestävän talouden huolehtimalla kuntatalouden tasapainosta pitkäjänteisellä ja ennakoivalla suunnittelulla sekä investointien hallinnalla. Lempäälä tavoittelee tasapainoa verotuksen, palvelutason ja investointien välillä. Edellä todetun johdosta kestävän kuntatalouden toimenpideohjelman valmistelu vuosille 2027-2029 on käynnistettävä samalla aikataulutuksella kuin yksittäinen talousarviovalmistelu vuodelle 2027.

Kokonaistalouden valmistelun on suunniteltu etenevän seuraavasti:

1. Kunnanhallitus esittää valtuustolle hyväksyttäväksi toimielinکوhtaiset talousarvioraamit vuodelle 2027
 - kukin toimielin saa raamin (toimintatuotot, toimintakulut, toimintakate), jossa nykyisen talousarviopohjan lisäksi on otettu huomioon edellä todetut suunnitteluperusteet, kevään 2026 muutostalousarvioesitys sekä vain välttämättömin osa lisärahoitusta vaativista palvelualueittaisista muutostarveesityksistä
2. Lisäksi kunnanhallitus esittää valtuustolle taloussuunnitelmakaudelle 2027-2029 ajoitettavaa kestävän kuntatalouden ohjelmavalmistelua, jonka tavoitteena on saavuttaa tuloslaskelmaa vähintään 5 milj. euroa parantava vuosittainen tulosvaikutus. Valmistelu koskee kaikkia palvelualueita ja sisällöllisesti tarkasteltavana ovat kaikki osatekijät, esimerkkeinä:
 - rakenteelliset uudistukset, palveluverkko, henkilöstökulut, muut toimintakulujen säästötoimet, maksu-/taksatuottojen lisäykset, omaisuuden lisämyyntivoitot, investointien lykkääminen tai karsinta, veronkorotukset
 - kukin lautakunta esittää 25.9.2026 mennessä omasta palvelukokonaisuudestaan vaikutukseltaan merkittäviä ja/tai rakenteellisia muutostoimia evästyksineen osaksi kestävän kuntatalouden ohjelmaa
 - uudet veroennusteet ja valtionosuusarviot päivitetään osaksi ohjelmavalmistelua säännöllisesti
 - ohjelmavalmistelu jatkuu lokakuun alussa kunnanhallituksen talousarvioseminaarissa ja sen linjaukset otetaan huomioon lokakuun lopussa kunnanjohtajan esityksissä vuoden 2027 veroprosenteiksi, vuoden 2027 talousarvioksi ja vuosien 2027-2029 taloussuunnitelmaksi.
 - valtuusto hyväksyy kestävän kuntatalouden ohjelman marraskuussa 2026 samassa kokouksessa kun se hyväksyy vuoden 2027 talousarvion ja vuosien 2027-2029 taloussuunnitelman

Kunnan henkilöstön yhteistoimintaryhmää informoidaan kestävän kuntatalouden ohjelmavalmistelusta säännöllisesti kussakin yt-ryhmän kokouksessa.

Liite: Kokonaistalouden tuloslaskelmanäkymä

Toimivalta: Lempäälän kunnan hallintosäännön 9 luvun 1 §:n mukaan Kunnanvaltuusto hyväksyy talousarvion suunnitteluohjeen, jonka perusteella toimielimet laativat talousarvioehdotuksensa.

Lisätietoja: kunnanjohtaja Noora Pajari, puh. 040 769 5259 , sähköpostit ovat muotoa etunimi.sukunimi@lempaala.fi

Esittelijä

Kunnanjohtaja

Päätösehdotus

Kunnanhallitus esittää kunnanvaltuustolle, että se päättää:

1. hyväksyä kokonaistalouden tuloslaskelmanäkymään perustuen jatkovalmisteltavaksi palvelualueille toimitelinkohtaiset talousarvioraamit (toimintatuotot, toimintakulut, toimintakate) vuodelle 2027
2. hyväksyä selostusosassa todetulla tavalla kestävän kuntatalouden ohjelmavalmisteluun käynnistämisen asettaen samalla ohjelmavalmisteluun tavoitteeksi vuosittaisen vähintään 5 milj. euron parannuksen tilikauden toiminnalliseen tulokseen
3. oikeuttaa kunnanhallituksen antamaan asiassa tarvittavat jatkovalmisteluohjeet

Päätös

Kunnanhallitus hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.

Kunnanvaltuusto 10.06.2026
458/02.02.00/2026

Päätösehdotus

Kunnanvaltuusto päättää:

1. hyväksyä kokonaistalouden tuloslaskelmanäkymään perustuen jatkovalmisteltavaksi palvelualueille toimitelinkohtaiset talousarvioraamit (toimintatuotot, toimintakulut, toimintakate) vuodelle 2027
2. hyväksyä selostusosassa todetulla tavalla kestävän kuntatalouden ohjelmavalmisteluun käynnistämisen asettaen samalla ohjelmavalmisteluun tavoitteeksi vuosittaisen vähintään 5 milj. euron parannuksen tilikauden toiminnalliseen tulokseen
3. oikeuttaa kunnanhallituksen antamaan asiassa tarvittavat jatkovalmisteluohjeet

Päätös

Tiedoksi

Tarkastuslautakunta, talouspalvelut, kunnan johtoryhmä